

Bouw na een ramp geen weeshuizen

De omstandigheden in weeshuizen zijn beroerd en er is veel te weinig aandacht voor de kinderen.

Jeanne Roefs

Onderzoeksjournalist in ontwikkelingssamenwerking en kinderrechten

Niemand weet nog hoeveel kinderen in Haïti bij de aardbeving op 12 januari hun ouders hebben verloren. De kans is echter groot dat de ramp automatisch zal leiden tot de bouw van nog meer en nog grotere weeshuizen. Het is een snelle, concrete en daardoor populaire vorm van hulp aan kinderen in arme landen, waarvoor het gemakkelijk fondsen werven is.

Kinderhulporganisaties zijn allesbehalve gelukkig met de neiging van westerse donoren om in ontwikkelingslanden weeshuizen te bouwen of ondersteunen. Zeker als het om grootschalige opvang gaat of om de zorg voor heel jonge kinderen.

Natuurlijk zijn er goede kindershuisen waar kinderen beter af zijn dan thuis of op straat. Maar kinderen van 0 tot 3 jaar lopen een verhoogd risico op een verstoorde ontwikkeling als ze opgroeien buiten een gezinssituatie. Vooral in arme landen zijn de omstandigheden in tehuisen vaak beroerd, de voorzieningen ontoereikend, en er is veel te weinig individuele aandacht voor de kinderen. Veel kinderen in instellingen worden slachtoffer van geweld of misbruik.

Een ander probleem is dat de meeste kinderen in weeshuizen geen echte wezen zijn. Volgens een recent rapport van de internationale kinderrechtenorganisatie Save the Children hebben tenminste 4 van de 5 kinderen in tehuisen nog een of beide ouders. Ook veel kinderen in de Haïtiaanse tehuisen hebben nog ouders of andere familieleden. Voorafgaand aan de aardbeving telde Haïti zo'n 380.000 kinderen die een of beide ouders hebben verloren. Er verbleven ongeveer 50.000 kinderen in zo'n 600 weeshuizen.

Kinderhulporganisaties en kinderrechtexperts hebben de Haïtiaanse overheid en de internationale gemeenschap opgeroepen zich te hou-

Ook na de ramp in Haïti zijn maar weinig kinderen 'echt' wees. FOTO AP

den aan de 'VN-richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen' zonder ouderlijke zorg. Daarin staat dat deze kinderen allereerst moeten worden opgevangen door familie, of een pleeg- of adoptiegezin in eigen land. Is die mogelijkheid er niet, dan pas is interlandelijke adoptie een optie.

Is een tehuis de enige of beste oplossing voor een kind, bijvoorbeeld omdat het specialistische zorg nodig heeft, dan in zogenaamde gezinshuizen, in kleine groepen, met vaste verzorgers. De bouw van nieuwe, grootschalige weeshuizen voor langdurige opvang van kinderen wijst de VN-richtlijn af.

Weeshuizen hebben een aanzuijgende werking. Investerings in weeshuizen gaan ten koste van investeringen in preventie en andere vormen van opvang. Financiële ondersteuning van ouders en begeleiding van probleemgezinnen kan helpen voorkomen dat kinderen in een tehuis belanden. En er moet geïnvesteerd worden in het opzetten van een landelijk pleegzorgsysteem.

De Haïtiaanse overheid kan leren van de ervaringen in Indonesië na de tsunami. Met steun van de internationale gemeenschap bouwde de Indonesische overheid in de zwaar getroffen provincie Atjeh in ijltempo 17 extra weeshuizen. In totaal verbleven

er in 2006 ruim 16.000 kinderen, van wie ongeveer 2600 'tsunamiwezen'. Nader onderzoek leerde echter dat 97,5 procent een of beide ouders had. Ze waren in het tehuis ondergebracht omdat ze daar onderwijs kregen, iets wat hun door de tsunami tot armoede vervallen familie niet meer kon betalen.

Na de ramp in Haïti zijn door kinderplichtorganisaties meer dan 30 speciale centra opgezet waar alleenstaande kinderen worden opgevangen, kunnen spelen en traumabegeleiding krijgen. Hun gegevens worden opgenomen in een centrale databank om familiehereniging mogelijk te maken.

Ook in de 400 weeshuizen in en rond Port-au-Prince worden extra kinderen opgevangen. De opvangcentra en weeshuizen worden met voorrang bevoorrad met water, voedsel en andere hulpgoederen. Weeshuizen melden dat wanhopige ouders proberen kinderen bij hen onder te brengen of ze zelfs over de schutting gooien.

De massale internationale hulp na de aardbeving is ook een kans om een begin te maken met een systeem van zorg, waarvan niet alleen kinderen maar ook hun families profiteren, en dat uiteindelijk meer in het belang is van de kinderen zelf.